

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Notæ In Notas Willelmi Wendrockii Ad Ludovici Montaltii Litteras, Et In Disquisitiones Pauli Irenæi Inustæ

Fabri, Honoré

Coloniæ, 1659

Sectio II. De I. Probabilistarum axiome.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39536

Janfenistas Jesuitis doctiores esse, aut magis pios, quibus scilicet in sententiis probabilibus definiendis, majorem populus fidem habere debeat? Id tibi fortè arrogas. Agedum, doctiores illos, ut producas, velim. Appellabis statim Jansenium, Sancygiranium, Arnaldum, auctores scilicet à S. Sede damnatos: Jesuitæ mille præstantiores pro tribus illis adducent.

SECTION II.

De I. Probabilistarum axioma.

*Probabilem omnem opinionem etiam falsam,
& Legi Divinae contrariam, à peccato
coram Deo excusare.*

Ejus falsitas ex S. Thoma demonstratur.

UT probes auctoritate Doctoris Angelici, erroneum illud axioma Parochorum Parisiensium, scilicet opinionem probabilem falsam in jure naturali neminem peccato penitus eximere; primum locum adducis, ex quodlib. 8. art. 13. sed perperam omninò: * si enim aliquis adhibet diligentiam, inquirens, an habere plures præbendas sit licitum, nec invenit aliquid, quod ipsum moveat, ad hoc, quod sit illicitum, ergo videtur, quod sine peccato plures possit præbendas habere. At fieri potest, ut sit contra legem divinam, habere plures præbendas; igitur non peccabit, licet per ignorantiam contra legem divinam faciat; igitur peccat, quando hæc ignorantia est crassa, affectata, cum dubio conjun-

* Pag. 76. & 77.

D. 77. 207 * cta:

cta: qui enim dubiùs de peccato aliquid agit, haud dubiè peccat. Sic enim concludit S. Thomas: *Aut ex contrariis opinionibus in nullam dubitationem (ne scilicet peccatum inlit:) inducitur, & sic non peccat: licèt id faciat, quod materiale peccatum est. Poteratne adduci textus magis expressus, ut principium illud erroneum confutaretur? hunc tamen impudenter adducis pro illius confirmatione: & nihil, ut dicis, loco illo planius, nihil evidentius.*

Alium locum quodlib. 9. art. 15. describis, ubi hæc habet S. Doctor: *Error, quo non creditur esse peccatum mortale, quod est peccatum mortale, conscientiam non excusat à toto, licèt fortè à tanto.* Loquitur S. Doctor de errore crasso, & affectato, non verò de invincibili. Idem prorsus repono ad tertium textum, quodlib. 3. art. 10. Vbi legitur: *Nullus excusatur si sequatur opinionem erroneam alicujus Magistri: Erroneam scilicet, affectatè, crassè, non verò invincibiliter; ut patet ex primo textu citato.* Sic profectò Jansenius vester Augustinum citat pro suorum errorum confirmatione, ut ab aliis demonstratum,

S. I I.

Idem Probatur ex Scriptura & Patribus.

STatim vocem illam à Parisiensibus Parochis allatam intonas: *Si cæcus cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.* Igitur inquis, qui sequitur opinionem probabilem falsam, in foveam corruet. * O subtilem & acutum Logicum! Quasi verò ignorantia, vel cæcitas affectata & voluntaria, quæ revera Pharisæi tenebantur, opinionem probabilem faciat. Quis Tyro

* Pag. 77.

tam supinè peccaret? cæcitas affectata errorem facit, vel opinionem erroneam affectatam: quantum hæc à probabili discrepet, quis, amabo, ignoret, non Theologus, sed rudis & novitijs Theologiæ candidatus? Adducis alium locum, quem & ipsi Parochi protulerunt: *Est via, quæ videtur homini recta, & novissima illius ducunt ad mortem.* Videtur, inquam, per ignorantiam, crassam & voluntariam, non verò inculpata & invincibilem.

Hic fateris ultrò, opinionem probabilem falsam ab erronea non differre. In quo sanè turpiter erras. Nam erronea probabili ratione non nititur, sed communi Ecclesiæ testimonio repugnat: hinc opposita certa est. Quis hoc de probabili dicat? erras, inquam, Willelme, non tamen inculpato errore, quia doceri non vis. Sed, iniquis, sunt quidam errores, qui difficilius & à paucioribusprehenduntur, & hi vulgò probabiles opiniones censentur. Vah stultum caput! quinam sunt illi pauciores? Jansenistas intelligis. Sed quis eos Judices constituit in re morum & fidei? Ad Ecclesiam, mi homo, non Portus-regalis, sed Romanam, ad Sanctam Petri Sedem, pro his judiciis veniendum est. Sed illam horretis, quæ vos erroresque vestros diro anathemate perculit.

* Quod subnectis de repudio, ignorantiam tuam luculenter demonstrat. dicis enim nunquam repudium Judæis licuisse, & hoc constanti Patrum traditione constare. Sic imponis, Willelme, ignaris & simplicioribus. Quis enim nescit, indissolubile matrimonii vinculum divina lege initio fuisse institutum; in hac deinde per Moysen Dei jussu, ad majus malum vitandum, fuisse dispensatum (sic enim vocant), id est, indultum, ut hoc vinculum propter graves aliquas causas dissolvi posset: ac demùm à Christo

nova lege, indultum illud repudii abrogatum ac revocatum fuisse. Ita D. Thomas, Scotus, Durandus, Paludanus in 4. dist. 33. aliique ferè innumeri. Sed hos fortasse Casuistis aggregasti: nec eorum calculos numeras.

Tertulliani locus de spectac. cap. 20. ad rem non facit. Quis enim illud excuset, quod Deus damnat? at quod usum & praxim opinionum verè probabilium Deus unquam damnarit, nemo hæctenus probavit. Idem dico de Augustini loco homil. 12. perperam enim homo promittit, quod non promisit Deus. homo enim falli & fallere potest; si tamen illum excipiamus, qui Dei nomine, cujus vices agit in terris, ex Cathedra Petri, toti Ecclesiæ oracula fundit.

Ad Bernardi locum venio lib. de præcept. & disp. cap. 14. * *Quod à nesciente fit, inquit, & bonum, prorsus condemnat intentio prava, & malum non penitus excusat recta. . . Licet leviùs admodum peccetur, ubi sana intentione, sola reprehensibilis actio foris apparet.* Quorsum hæc Willelme? quia ibi non est peccatum, ubi non est voluntarium ac liberum; si nihil est prorsus voluntarii, nihil relinquitur peccati; hujus tamen leve saltem aliquid est, si aliquid voluntarii insit. hoc ipsum est, quod Theologi & Casuistæ dicunt; ad peccatum grave, lethale scilicet, plenam deliberationem requiri; ad leve, quod vulgò veniale vocant, semiplenam sufficere: hinc primi motus non imputantur ad culpam, quia libertatis usum præveniunt. Sed bonus sum, qui tecum de rebus Theologicis ago; quarum te ignarum, & imperitum esse, comperitum est.

* Pag. 79.

S. III.

§. III.

Theologicis argumentis convellitur probabilitatis commentum.

AD tuas tandem rationes venio, quibus superba principiorum nomina temerè arrogas, ex Theologiæ scilicet Sancygiranæ, & Scripturæ scilicet Jansenianæ, sacris & hucusque inaccessibleis aditis, si superis placet, erutas. Sic igitur ratiocinaris: * sine gratia, nullum opus bonum fieri potest: numquam gratia est sine cognitione veritatis: & nunquam veritas cum opinione probabili falsa; igitur ex opinione probabili falsa, bonum opus fieri nequit; immò cum eadem peccatum semper conjunctum est; quia sine divina gratia nullum opus bonum fieri potest. Et hoc principium tuæ demonstrationis vocas.

Credideras fortè, vel nos esse totidem stipites, vel nunquam fore, ut tua lucubratio in manus nostras veniret. Sed relegamus, quæso, tua vestigia: nullum opus bonum, inquis, sine gratia fieri potest. At, opus bonum naturali bonitate, quod scilicet ad salutem nihil conferat, contra Jansenium & Bajum, à Doctoribus Catholicis, sine gratia fieri posse, habemus. Illa igitur propositio, quam aliis præmittis, falsa est. Sed pergis: nunquam est gratia, sine cognitione veritatis, quam in animum semper immittit, ut & charitatis ardorem. Hæc etiam falsa est: nam gratia actualis, de qua hoc loco agitur, cum habituali, ut vocant, sæpè ac sæpiùs non est conjuncta; igitur nec cum charitatis ardore. Prætereà gratia, quæ ad recipiendam fidem nos movet,

* Pag. 80.

cum divina fide non semper conjuncta est. Denique quòd ignorantia inculcata cum divina gratia, tum habituali, tum actuali stare non possit, supponis quidem, sed non probas: neque mirum, cum erroneum sit. Et hoc Tridentino affingis? Restat igitur, falsum esse, quod inde concludis, scilicet ex opinione probabili bonum opus fieri non posse. Falsum etiam, quod subnectis, omne opus malum esse, quod sine divina gratia fiat. Nempe vel indifferens, vel etiam bonum bonitate illa naturali esse potest. Illud porro quod adducis, sine Spiritu Sancto nihil esse innoxium, cum Ecclesia canat, *sine tuo numine, nihil est in homine, nihil est innoxium*; malè accipis. Sensus est, sine Spiritus Sancti auxilio hominem à peccato abstinere non posse. Et sic miserè ludis, magnumque agis Theologum.

Secundo loco sic ratiocinaris: peccatum est factum, dictum, concupitum, contra legem æternam (legem humanam facile omittis;) sed opinio probabilis falsa ab æterna lege diffidet; igitur peccat qui illam sequitur. Vix me teneo, quin te ex Theologorum albo expungam. quid enim quæso illud est, *factum*, vel *dictum contra legem Dei*? dic age Wendrocki: hujus artis haud imperitus, erit fortè quod nos doceas. Illud est, opinor, quo lex Dei violatur. v. g. lex divina mendacium & calumniam vetat: dum mentiris Willelme, & calumniaris, legem æternam violas. At quæ lex vetat propositiones probabiles, earumque usum proscribit? nulla prorsus. Igitur opinio probabilis vel ejus usus non est factum, concupitum contra legem æternam; igitur peccatum non est. Nec à justitiæ regula opinio probabilis desciscit, nec à Deo, qui justitia est,
 animum

animum avocatur, nec bonæ voluntati repugnat, cum quâ ignorantia invincibilis societatem inire potest: & licet voluntatis bonitas ex lege æterna pendeat; non tamen, ut dicis, opinio probabilis etiam falsa, cum lege æterna pugnat. Loca illa, quæ * adducis; *justus ex fide vivit, & quod non est ex fide peccatum est*, ab auctoribus in bono & Catholico sensu explicantur: tu vide sis.

Sed quis non miretur, hominem mille scatentem erroribus, iisque crassis & affectatis in opiniones probabiles tam acriter invehi? In multis urgere possem: hoc unum præ cæteris occurrit. Ad sacram synaxim lethali culpa inquinatus accedere non debet, ut constat ex Tridentino & communi Ecclesiæ usu. Cùm eò accedis, Willelme, an certò scis, te nulla mortali noxa teneri? minimè verò: hoc enim nemo scit: igitur probabiliter duntaxat tenes. Cur igitur in aliis damnas, quod tu ipse admittis? nugas tuas referre pudet, sed quandoquidem errata tua emendo, facere non possum, quin ea notem.

† Deinde eundem errorem tuum ex eo confirmas, quòd *Christus sit Veritas*, quòd *Deum adoremus in spiritu & veritate*, quòd *omnes via Domini veritas*, quòd *Christus miserit spiritum Veritatis*, quòd opus bonum sit opus lucis, quòd *sermo Christi judicaturus sit homines in novissimo die*, quòd sint peccata ignorantia, quæ damnabilis est omnibus adultis, si est juris naturalis. Quid porrò ex his concludis? probabilem opinionem, si falsam esse contingat, non excusare. Profectò consequentiæ vim non capio; nec illa mihi probabilis est; ne dum evidens & certa. Quis enim neget, Christum esse *Veritatem*, id est, *Veritatis Doctorem*, à quo veram fidei & morum

D 4

doctri-

* Pag. 80. † Pag. 81.

doctrinam accipimus: at præter ea quæ certa fide tenemus, quis neget alia multa esse quæ nobis perspicua non sunt, tum in rebus Theologicis, tum in Moralibus? ac proinde probabiliter duntaxat de iis judicamus. Ita est, inquis; sed si id falsum esse contingat, quod verum probabiliter existimabam, illa me probabilitas nullatenus excusat. Igitur cum conscientia dubia operaris. Igitur etiam peccas, licet opinio illa, quam probabilem reputas, vera sit; quia prudenter dubitas, an falsa sit.

Adducta loca non difficilè explicantur, tu vide sis apud auctores, Annatum, Martinon, Stephanum Deschamps, aliosque ferè innumeros. Non admitto, inquires, eorum interpretationem. Nec illi tuam. In sensu Patrum, inquis, intelligo: illi quoque mentem Patrum se assecutos ajunt. ecce tibi litem. Sed quis Judex? Ecclesia inquis, cujus recto judicio Moralis Jesuitarum disciplina damnata est. Sed quænam est illa Ecclesia? Senonensis, Bellovacensis, Convenarum, Sanctorum Pauli vel Rochi? erras mi homo, erras. Ecclesiæ judicio stamus, sed Romanæ & Catholicæ, quæ doctrinam Jansenii damnavit, & Baii propositiones confixit, inter quas illa meritò censetur, quæ asserit, ignorantiam invincibilem non excusare; neque hanc unquam Gratianus, Augustinus, Christus; à peccato liberare negarunt ut à citatis auctoribus demonstratum est.

Quæris demùm * ex Casuistis, utrum verè probabilem opinionem tutam esse certum sit? Utique, certum esse dicunt; & hoc in rebus Moralibus principium statuunt: illum operari prudenter, qui ex opinione verè probabili operatur. Ex probabiliori, inquires. Esto, nam hæc, duntaxat probabilis est, non certa. at lumine naturæ notum est, tutum esse, prudenter

* *Pag. 82.*

denter operari: inmodò hæc ex Scriptura & Patribus etiam habemus; & Christus prudentiam præ cæteris in servo fideli laudavit. Præterea Jesuitæ facile argumentum retorquebunt: & quærent ex te, utrum probabiliorem opinionem tutam & securam esse certum sit? Annuis, tutam esse. At fieri potest, ut etiam falsa sit: igitur ex tuis principiis tuta non est; igitur incertum an tuta sit. Tenendam tamen esse vis. Si verò dicas securitatem probabilem satis esse, ad hoc, ut quis prudenter operetur: idem quoque facile reponerem ex præmissis Jesuitarum principiis, probabilem scilicet opinionem probabiliter tutam esse; quamquam certò tutam esse contendo: tutam autem appello, quæ peccatum excludit. Jam sumus ergò pares, si in probabili securitate sistamus. Sed eâ non contenti, ut dixi, certi sumus, sententiam in re morum verè probabilem, tutam esse; nisi aliud præceptum obstet, de quo infra: & hoc ipsum naturæ lumine notum esse contendo, nec oppositum, meo iudicio, cum rationabili fundamento teneri posse.

Hic porrò distinguunt auctores tutam formaliter, à tuta etiam materialiter; item tutiorem à probabiliore. Illa opinio est tuta formaliter, non verò materialiter, quam quis reverà probabilem putat, idque per inculpatam ignorantiam, licet reverà probabilis non sit. Quod autem fas sit eam sequi, vel eligere, vel ea uti, mihi certum videtur: alioqui ignorantia inculcata à peccato immunis non esset; quod sine aliquo errore dici nequit. Hinc fit, omnem opinionem verè probabilem, non modò formaliter, verùm etiam materialiter tutam esse; id est illius usum, seclusa etiam ignorantia, ab omni culpa liberum esse: licet altera ex duabus tutior dici possit, quod scilicet tutius ac certiùs ad salutem conducat. sic, v. g.

post

post admissam lethalem noxam statim animum exhomologesi purgare, tutius est, quàm salutaris usum remedii differre; differre tamen per se tam excludit peccatum, quàm non differre: igitur, quantum ad hoc, utraque opinio æquè tuta est, tum formaliter tum materialiter. sed de his fusiùs infra.

S E C T I O I I I.

Idem probabilitatis commentum quibusdam ejus Consectariis evertitur.

§. I.

Consectarium primum.

SI probabilis opinio sufficeret, frustra, inquis, homines cognitionem veritatis à Deo peterent; immo ipsa veritas fugienda esset, qua semel cognita oppositum non licet. Ita prorsus Jansenius, Calvino præeunte, docet, frustra divinam gratiam fufis ad Deum precibus peti, si gratia sufficiens nunquam deest. Quasi verò cognitio veritatis supernaturalis, non sit donum Dei, quod à Deo flagitare possimus; & multæ nobis cognitiones non desint, * ad salutem necessariæ, vel utiles, quas vult Deus, ut ab ipso petamus; & grave aliquando periculum non sit, ne culpando errore ducamur: ac proinde Deus exorandus, ut ab eo liberemur. adde alia ferè innumera, quæ, ut in via Domini rectè ambulemus, divini luminis appulsu cognoscere dumtaxat possumus. Quod subnectis, juxta hujus doctrinæ principia, *veritatem potius sugendam esse, & merè opinantium meliorem conditionem videri, quàm eorum, qui veritatem*

* Pag. 83.

tatem